

5

Вълшебството на токийското СЕНТО

За всеки, посетил за първи път Токио, изкушенията са твърде много: да разгледа известните квартали с търговски центрове Ginza, Shibuya, Roppongi, да посети музеите, галериите, парковете, да опита разнообразната и неповторима японска кухня, да разбере повече за тайната на зеления чай и що за вкус има това прословуто sake, да се разходи по тесните токийски улчички, изпълнени с цветя, храмове, ухания и малки ресторантчета...

Има нещо, което остава незабелязано за изпълнения с впечатления и информация турист и това е японското „сенто“. Или така наречените обществени бани.

За нас, българите, представите за този тип заведения не са най-добрите.

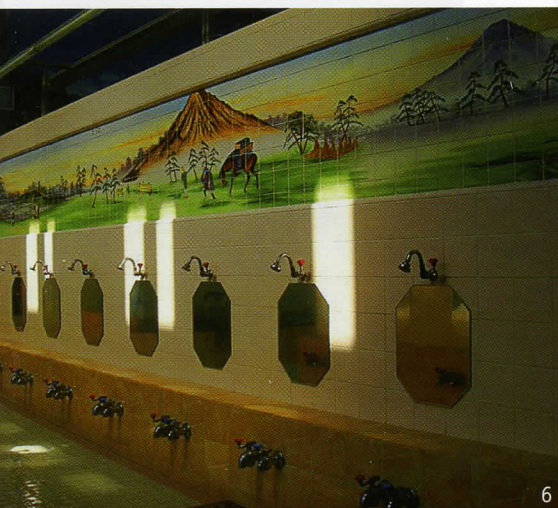
Свързани са обикновено с лоша хигиена, странни посетители, изчезнали вещи...

Така че едва ли някой би ни заинтригувал особено, ако ни препоръча, отивайки в Токио, да посетим обществена баня. Може би единствено това, че сме чували за различността на японс-

ката баня, би възбудило нашето любопитство. Така се случи и с мен, когато за първи път, разхождайки се из улиците на квартала, където бях отседнала, забелязах едни странни постройки, разположени между притиснатите една в друга двуетажни къщурки. Те изглеждаха помпозни на фона на скромната квартална атмосфера. Бяха високи, с големи тежки покриви с орнаменти, каквито имат обикновено храмовете.

Особено то в случая беше, че не приличаха на обществени сгради, тъй като входовете им бяха малки, почти незабележими за минавачите. Голямо беше учудването ми, когато разбрах, че това са обществени бани, и мина доста време, докато се престраша да посетя една такава. Все пак любопитството ми да разбере какво пространство се крие зад тези тайнствени фасади надделя и се устреми, че банята в Япония вълнува тяхната житейска философия и е един от елементите на националната култура.

Жителите на острова са известни с маниакалната си чистоплътност и тя се корени не само в шинтоистката тради-

6

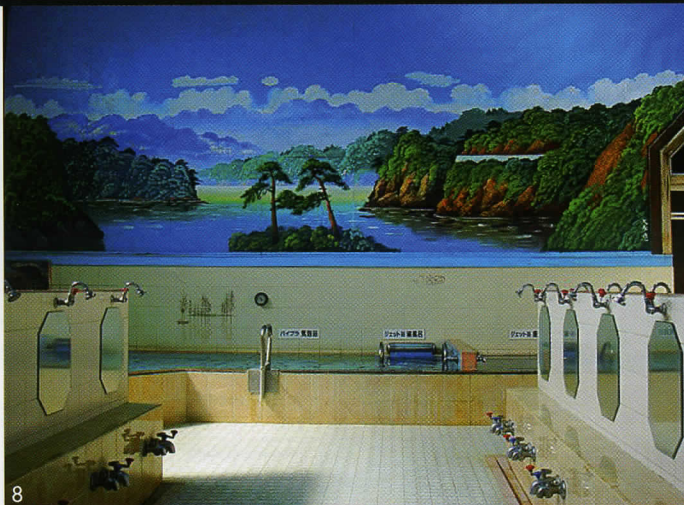
7

1, 2, 3, 4 (горе и долу вляво). Изглед от външния басейн към банята (ротенбург), оформен от естествен камък и с малка градина.

5. Част от интериора на мъжкото отделение с два басейна с различна температура на водата.

6, 8 (горе вляво и долу вляво). Изглед от женското отделение със стените, на които са разположени крановете за вода и душовете.

7, 9. Несравнимо е удоволствието от гореща вана на чист въздух.

8

9

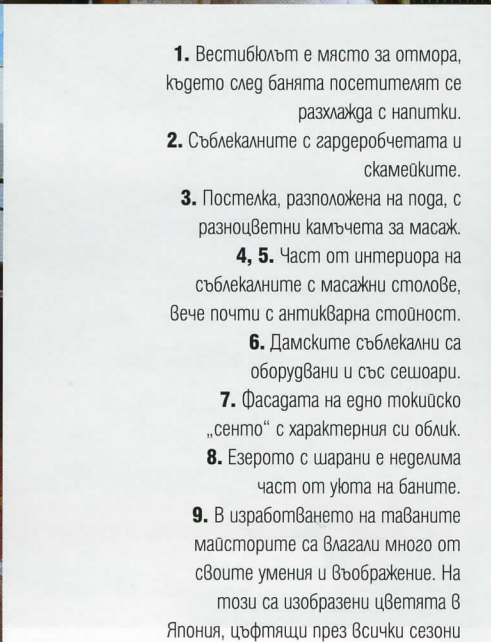
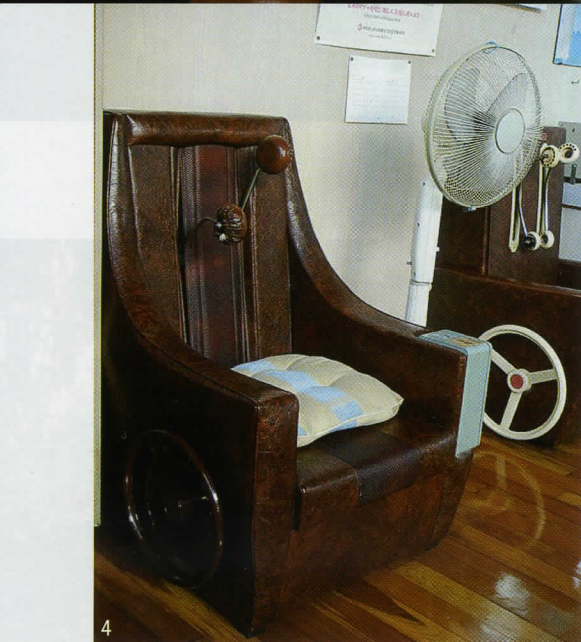
ция за физическата чистота като част от духовната (мръсотията отваря вратата на злите духове), а и в особеностите на климата, характерен с влажното и горещо лято и сивата, мразовита зима, където температурата в неопотпяваните помещения често е по-ниска от тази навън.

МАЛКО ПРЕДИСТОРИЯ Баните „сенто“ възникват за първи път в Япония в края на XVI век, през ерата Едо. Първоначално те приличат на турските бани с гореща пара, а по-късно придобиват сегашния си вид – с басейн с гореща вода. Тогава все още не е имало разделение на мъжка и женска част, всички са се къпели в едно тъмно, общо помещение без прозорци. В средата на XIX век, през ерата Мейджи, времето на модернизация на Япония, по логиката на „да не се излагаме пред чужденците“ се забранява ползването на общата баня. Сегашния си облик токийското „сенто“ придобива след голямото земетресение през 1923 г., когато, за да повдигнат духа на оцелелите и загубили домовете си жители на Токио, се събират майстори дърводелци от цялата страна и построя-

ват обществени бани-центрове с религиозна символика, използвайки уменията си, въображението, техниката, с която разполагат, и заимствайки елементи от храмовата архитектура.

Затова и в този материал разглеждам баните в Токио, тъй като в другите части на Япония те са доста скромни и нямат характерен архитектурен облик.

Сега, както и преди, сградата, където има „сенто“, можем да разпознаем по типичното късо перденце, висящо пред входа. На него са написани името на банята (обикновено много поетично) и характерният йероглиф „Ю“, означаващ кипяща вода. Преминавайки през малко преддверие, където посетителите оставят в специални шкафчета обувките и чадърите си, попадаме в съблекалните. Тук са гардеробчетата, скамейките, покрити с бамбукови рогозки, където си почиват и бърбят вече изкъпаните посетители, малките витринки, от които може да се купи всичко необходимо за баня, сешоари (повечето модели от 70-те г.), столове за масаж, ➔

1. Вестибюлт е място за отмора, където след банята посетителят се разхлажда с напитки.
2. Съблекалните с гардеробчетата и скамечките.
3. Постелка, разположена на пода, с разноцветни камъчета за масаж.
- 4, 5. Част от интериора на съблекалните с масажни столове, вече почти с антикварна стойност.
6. Дамските съблекални са оборудвани и със сешоари.
7. Фасадата на едно токийско „сенто“ с характерния си облик.
8. Езерото с шарани е неделна част от уюта на баните.
9. В изработването на таваните майсторите са влагали много от своите умения и въображение. На този са изобразени цветята в Япония, цъфтящи през всички сезони на годината.
10. В декора на интериора е включено всичко, което би накарало посетителя да се чувства уютно и удобно.

Тялото на токийското СЕНТО

→ Ветрила... Често към тези помещения, декорирани богато според вкуса на собствениците, има широко отворени прозорци към кокетни градинки с езеро и големи, оранжеви шарани. Свалили дрехите си в един от поставените до входа на съблекалнята бамбукови панери, посетителите нетърпеливо се отправят към къпанята. Къпането е цял ритуал и подобно на всички други ритуали, съпътстващи ежедневието на японците, има и етикет при посещението в баните, който е необходимо да се спазва, за да се избегнат недоразуменията. Японските бани принципно се отличават от европейските по последователността на хигиенните процедури. Същността им е пределно проста.

Първо тялото се измива добре. За целта по стените на залата и на ниските презградни стени на 20 см от пода са разположени два крана (за топла и за студена вода) и присядайки на малки столчета, посетителите бавно сапуниват тялото си с хавлиена кърпа, използвайки масчето. В миналото не са из-

ползвали сапун, а други естествени материали. После се обливат обилно с вода, после пак се сапуниват... и така процедурата се повтаря до постигане на пълна чистота. След това се потапят в басейна с гореща вода, която е не просто гореща, а за нашите европейски разбирания направо изгаряща – 45-55 °C. Но и тук всичко е измислено. Дълбочината на басейна е такава, че в седнало положение водата стига до гърдите, така че областта около сърцето не се излага на топлинно въздействие. На главата се поставя кърпа, напоена със студена вода, и не се стои повече от 10-15 минути. Често в близост има друг басейн с по-хладка вода или външен, на свеж въздух с градинка. В басейна натрупаната през деня умора и стрес бавно се разтварят в горещата вода. Този е моментът, когато посетителят може да се наслади на проветривото пространство с високите тавани, стенописите, изобразяващи цветя, пейзажи и най-често свещена за всички японци планина Фуджи. Може да размени някоя дума с релак-

СЪКРЕДЪВА РЕАЛИ

сиращите съседи в басейна.

В огромните зали „сенто“, където вечер са заети почти всички места, на фона на плискащата се вода се чуват тук-там доволни възглеси и вдъхновено припяване.

Високите сводове на залите отразяват цяла симфония от звуци – на шумни компании или цели семейства, дошли с децата на баня. Има и такива, които се къпят мълчаливо и самовлюбено, извършвайки сякаш свещенодействие.

За японците близкото „сенто“ е не просто място, където можеш да се изкъпеш и да си починеш, а по-скоро е клуб, където се срещат и разговарят съседите от улицата, обменят впечатления, коментират световни събития или просто случки от квартала.

Много от постоянните клиенти са студенти, които в квартирите си нямат бани.

Токийското „сенто“ например е истинска атракция за гостите на града и затова в много пътеводители вече освен хра-

мовете, забележителности и ресторанти е посочено местонахождението и на баните. За да отговорят на нарасналия интерес, много от старите „сенто“ се реконструират, обновяват, стават SPA центрове, откриват се помещения за лечебни процедури или за развлечения (като караоке барове)... загубват облика си на семейни предприятия и стават многопрофилни заведения.

Преди три години на територията на Токио имаше около 1000 бани „сенто“, които с всеки изминал ден намаляват или стават неузнаваеми.

Ако имате възможност да посетите Япония, забравете за негативите, които предизвиква у вас представата за обществена баня, и изживейте съприкосновението с тази част от японската култура, защото, както сподели с мен 80-годишната собственичка на едно токийско „сенто“: „...само три неща останаха от културата на Едо – сумото, кабуки театърът и „сенто.“ И не е ясно докога, бих допълнила аз. ■